

Biblioteka
BESKRAJNI SVET FANTASTIKE

Urednik
Marko Vojnović

Samanta
Šenon

DAN PADA TAME

PRVI TOM

S engleskog prevela
Zvezdana Šelmić

Čarobna
knjiga

SADRŽAJ

<i>Mape</i>	6
<i>Prolog</i>	11
I Godina sumraka (509. d. e.)	39
II Dok su bogovi spavali (510. d. e.)	205

KRALJIČEVSTVO INIS

KUČA BERETNET

PEPELIJASTO MORE

PUSTARE

Kaltorn

Zamak Drautvik

Langart

UKLETA SUMA

Goldenberč

JEZERO HALOU

JEZERA

Nurta

Kraljičin pristan

Morga

Gola glava

Sut

Madenli

Vresšte Sening

Zamak Glovan

REKA VENT

Aronđajn

REKA TIRNAN

MOČVARE

Stilharou

Ofsej

SLATINE

Kathil

Kadou Hol

Askalun

Merouvort

Samerport

Silverpit

RAVNI

REKA LIMBER

MOREŪZ SVETOG

Prolog

Unora

Zvala se Dumai, po drevnoj reči za san koji se prerano okonča. Rođena je u poslednjem sjaju Godina sumraka, kad se svaki dan slivao, meko kao med, na grad Antumu.

Jednog proleća mlada žena je stupila kroz gradsku kapiju, dovedena zabranjenom željom.

Tvrdila je da se ne seća svoje prošlosti – osim da joj je ime Unora. Po njenoj prašnjavoj odeći i žuljevitim dlanovima niko ne bi ni pomislio da joj je otac nekada imao moć zbog koje bi ceo dvor uzdrhtao tamo kuda bi on prošao.

Niko nije ni pomišljao zbog čega je došla u prestonicu.

U tim godinama bilo je teško obrađivati suvu unutrašnjost Seikija. Otkako su bogovi otišli, ostrvo su pogodile duge suše. Tlo lišeno presahlih reka bilo je večno žedno.

Da je guverner Afe bio poput drugih ljudi, jadikovao bi što je raspoređen u tu prašjavu pokrajinu. Umesto toga, radio je svakog dana da dovede vodu do njiva. Kad god bi se vratio na dvor, carica Manai bi videla da je sve dosetljiviji i vredniji. Dala mu je vilu u prestonici – i tamo je boravila njegova kći Unora, o kojoj se brinula dojilja.

Ali carica Manai je dugo болоvala, a bolest nije jenjavala. Odrekla se prestola pre vremena i vratila se na planinu Ipjeda, prepuštajući vlast svom jedinom detetu.

Princ Džorodu je još bio mlad, ali učio je od majke. Njegov prvi ukaz bio je da pozove guvernera Afe i proizvede ga u rečnog zapovednika Seikija, preskočivši sve druge kandidate. Godinu dana on je uživao najveće poverenje i ljubav dečaka-cara.

Zato se niko nije iznenadio kad je odjednom prognan, pod optužbom da je prizvao božanstvo kako bi njegova pokrajina napredovala. Jedna porodica okružila je cara i nije dopuštala nikom drugom da mu priđe. Ne zadugo.

Njihove sluge su našle Unoru i izbacile je na mračnu ulicu. S devet godina postala je napušteno siroče. Dojilja ju je prokrijumčarila nazad u Afu i tokom narednih deset godina svet je zaboravio na njih.

Unora je radila na njivama. Naučila je da trpi sunce. Pošto njenog oca nije bilo, voda više nije tekla. Sejala je proso, ječam i pšenicu polažući seme u suhu zemlju. Živela je suvog grla s tupim bolom u kostima. Svake noći je odlazila do hrama na brdu, hrama posvećenog zmaju Padžatiju, i tapšala.

Jednog dana Padžati će se probuditi. Jednog dana će čuti njene molitve i doneće kišu u pokrajinu.

S vremenom je zaboravila dane provedene u prestonici. Zaboravila je kako izgleda čuti reku ili kupati se u svežem jezeru – ali oca nikad nije zaboravila. I nikad nije zaboravila ko ih je oboje uništio.

Kupose, mislila je. Kupose su nam to učinile.

U njenoj dvadesetoj godini u naselje je došla smrt.

Te godine suša je trajala mesecima. Seljaci su polagali nade u svoj bunar, ali nešto je zagadilo vodu. Dok je njena nekadašnja dojilja povraćala, Unora je ostala kraj nje i pričala joj priče – priče o Padžatiju, bogu za koga su svi želeli da se vrati.

Seljani su odneli telo. Oni će sledeći umreti. Do šestog dana ostala je samo Unora. Ležala je u strnjici useva, suviše žedna da se dalje bori, i čekala kraj.

A onda se nebo otvorilo. Kiša je dotakla zemlju koja je dugo bila samrtna postelja – kapanje se pretvorilo u pljusak, a suva prašina postala je tamna i slatka.

Unora je treptala pod kapima. Sela je i zahvatila kišu u dlanove, smejući se od radosti dok je pila.

Oluja je stala naglo kao što je i počela. Unora se oteturala ka Škripavoj šumi, uvaljana u blato od glave do pete. Danima je pila s listova i iz barica, nalazeći malo šta za jelo. Noge su joj drhtale i stari medved ju je vrebao, ali ona je uporno išla za zvezdama.

Konačno je stigla na pravo mesto. Iza kapavih ostataka vodopada dremao je beli zmaj Padžati – Padžati, čuvar Afe, koji je nekada ispunjavao želje svakome ko plati cenu. Unora je potražila zvono koje će ga probuditi, malaksala od gladi i žeđi.

Sada će prepustiti svoju sudbinu bogovima.

U tim godinama oni su duboko spavali. Većina ih se povukla u pećine pod morem, daleko van domašaja ljudi, ali neki su zaspali na kopnu. Seiki je žalio zbog njihovog odsustva, ali smatralo se najtežim zločinom uznemiriti nekog od njih. Samo carska porodica je imala to pravo.

Unora je utvrdila da ne oseća strah jer nije imala šta da izgubi.

Zvono je bilo veće od nje – zvono koje će probuditi čuvara, i ne sme se dodirnuti pod pretnjom smrću, sa zelenim slojem patine na bronzi. Unora mu je prišla. Ako to učini, biće ubijena. Ako ne uspe to da učini, ostaju joj samo bolest i glad.

Zaslužujem da živim.

Ta pomisao pogodila ju je poput groma. Znala je da je dostojna od dana kad je rođena. Izgnanstvo ju je skoro uništilo, ali ona neće ostati ovde. Ni dana više.

Udarila je zvono. Posle vekova tišine rascepilo je noć nadvoje.

Padžati je odgovorio na poziv.

Pred Unorinim očima bog je izašao iz pećine, sa svim svojim navojima. Bio je potpuno beo, od bisernih zuba pa do blistavog sjaja krljušti. Dopustila je kolenima da pokleknu i pritisnula je čelom zemlju.

„Zvezda još nije došla.” Glas mu je šuštao poput vetra. „Zašto me budiš, zemljino dete?”

Unora nije mogla da progovori. Niko to ne može. Kad joj je Padžati pružio rep, zgrabila ga je drhtavim rukama. Krljušti su mu bile poput vlažnog leda.

Nije bilo na njoj da traži darove od bogova. Ta čast pripadala je samo carici i kraljevima.

„O, veliki, ja sam žena iz tvoje pokrajine. Dolazim iz sela pogođenog sušom.” Prikupila je hrabrost. „Molim za kišu, kralju voda. Molim te, pošalji nam kišu.”

„Ne mogu da ispunim tu želju. Nije vreme.”

Unora se nije usudila da pita kada će biti vreme. Već je previše vremena prošlo. „Onda molim način da uđem u blistavi dvor Antume kako bih mogla da molim cara da spase mog oca iz izgnanstva”, rekla je. „Pomozi mi da izmolim milost Sina Duge.”

Padžati je iskezio zube. Blistao je poput mesečine, krljušti su mu bile kao mleko i suze noći.

„Postoji cena.”

Cena nije bila mala, jer su voda i so tako skupoceni i retki. Unora je sklopila oči. Pomislila je na svog oca, na mrtve u svom selu, na svoju usamljenost; i mada su joj usne ispucale a slepoočnice upale od žeđi, kap joj je skliznula niz obraz.

Snežna Devica je plakala za velikog Kvirikija, a on je razumeo da ljudi imaju u sebi dobrotu, pričala joj je dojlja. Tek kad je zaplakala pred njim, on je saznao da i ona nosi more u sebi.

Upozorenje iz detinjstva damaralo je u njoj. Podsticalo ju je da prihvati smrt koja joj je bila za petama. Ali bog njene pokrajine već je progovorio:

„Trajaće jedan sunčev krug i ne duže od toga.”

Uzvratio joj je suzom, koja joj je pala u dlan poput novčića. Prinela je usnama taj srebrni sjaj.

Kao da je zagrizla oštricu srpa. Ta kap je odnela deceniju žeđi iz njenog grla, potpuno je utaživši. Padžati je uzeo njenu suzu vrhom jezika, i pre nego što je stigao da joj kaže pogodbu do kraja, Unora je pala na tlo bez svesti.

Sutradan ju je glasnik tu pronašao. Glasnik s blistavog dvora.

Žene iz palate nisu ličile na nju. Kosa im se spuštala skoro do poda, skutu na haljinama pružali su se daleko iza njih. Unora se ustezala pod

njihovim pogledima. Njoj je kosa bila odsečena do ramena, a ruke ogrubele od decenije teškog rada. Šapat ju je pratio sve do Mesečevog paviljona, gde je carica Seikija čekala u prostranoj mračnoj sobi.

„Sanjala sam da leptir spava kraj tog vodopada”, rekla je. „Odakle dolaziš?”

„Ne sećam se, Vaše veličanstvo.”

„Znaš li kako se zoveš?”

„Da.” Samo joj je ime ostalo na svetu i htela je da ga zadrži. „Zovu me Unora.”

„Pogledaj me.”

Unora ju je poslušala i videla je bledu ženu svojih godina, očiju nalik na vranine, radoznale i lukave ispod krune od ljuštura školjki i puževa. Na ogrtaču je nosila dva grba. Jedan je bio zlatna riba carske kuće, porodice u koju se udala.

Drugi je bio srebrno zvono klana Kuposa.

„Veoma si mršava”, primetila je carica Seikija. „Ne sećaš se ničeg iz prošlosti?”

„Ne.”

„Onda mora da si ti duh leptira. Sluga velikog Kvirikija. Kažu da njegovi duhovi izblede ako nisu uvek blizu vode. Tvoj dom mora biti ovde, u palati Antuma.”

„Vaše veličanstvo, moje prisustvo bi vas sramotilo. Ja nemam ništa sem odeće na sebi.”

„Lepu odeću, to ti mogu dati. Hranu i piće takođe. Ono što ti ne mogu dati jesu mudrost i snalažljivost dvoranke”, rekla je carica uz mračan osmeh. „Takve stvari se moraju učiti s vremenom, ali i vreme mogu da ti dam. A zauzvrat, možda ćeš doneti sreću mojoj porodici.”

Unora se naklonila, puna olakšanja. Carica Kuposa nije slutila ko je ona. Ako želi da stigne do cara, moraće da pazi da to niko ne sazna.

Unora je čekala. Vreme je u Afi bilo redak dar. Dvorani su ga trošili na poeziju i lov, na gozbe, muziku i ljubavne veze. Sve te veštine Unori su bile nepoznate.

Sad je imala hrane koliko god može da jede i vode koliko može da pije. Dok se oporavljala od dugog pritiska siromaštva, žalila je za onima koji su ostali u prašini, dok plemići uživaju u ličnim kupatilima, služe se vodom iz dubokih bunara i plove zabave radi rekom Tikarom.

Ona će to ispraviti. Kad nađe svog oca, zajedno će naći način.

Na dvoru su svi verovali da je Unora duh. Čak i kad bi sluškinje jele zajedno na verandi, kad se prosto nametao razgovor o lepoti planine Ipjeda, samo se jedna od njih – ljubazna pesnikinja isturenog trudničkog trbuha – usuđivala da joj se direktno obrati. Ostale su je samo gledale, tražeći dokaze njene moći.

Usamljenost ju je najviše bolela u letnjim noćima. Sluškinje su sedele u hodniku, češljale kosu i tiho razgovarale, kože sjajne od vreline. Carica Sipvo bi često pozivala Unoru, ali ona se uvek sklanjala u stranu.

Nije mogla moliti jednu Kuposu za milost. Samo car Džorodu može da joj pomogne.

Leto je došlo i prošlo. Lišće je dobilo rumene i zlatne boje jeseni, a Unora je čekala cara, koji je retko izlazio iz svojih odaja u Unutrašnjoj palati. Morala je da govori s njim, ali samo jednom je uspela da ga vidi, kad je došao da poseti svoju supružnicu – blesak kragne ispod crne kose, dostojanstveno držanje ramena.

Unora je nastavila da čeka.

Carici Sipvo je brzo dosadila. Unora nije umela da veze oblake ili da izatka lepog princa iz morske pene. Padžati joj nije dao nikakvu moć dodira. Poslata je na drugu stranu Unutrašnje palate, u tesnu sobicu koja prokišnjava. Posluga joj je održavala vatru u mangalu, ali nije uspevala da se oslobodi hladnoće.

U Afi su ljudi zimi plesali da se ugreju, čak i kad bi im se telo bunilo. Bilo je vreme da ponovo počne. Sutradan je ustala pre svitanja i izašla na pokriveni balkon koji opasuje Unutrašnju palatu. Severna strana gledala je na planinu Ipjeda.

Unora se zaustavila pred njom i zaplesala.

Velika carica je otišla na tu planinu. Unora je žudela da i sama učini tako. Ako ne uspe da dopre do cara, moraće da nađe neki drugi način da spase oca – ali nije imala predstavu kako bi počela. Zasad će se držati ovoga, svog zimskog plesa.

Sad kad je promena počela, nije se zaustavljala. Jedne noći pod vrata su joj podvukli poruku s dva bela lista sa četvorobojnog drveta, oba neverovatno savršena.

*Besano sam lutao pre svitanja
Bez nade i sam, dok ne videh
Devicu pod mesečinom gde pleše.*

*Očaran, sanjam i šetam po tami
Čekajući prvu svetlost, u nadi
Da ću opaziti njen ples i osmeh.*

Neko ju je video. Trebalo bi da se postidi, ali bila je usamljena i bilo joj je hladno. Rekla je glasniku da svrati kasnije i zatražila je kameni tuš, četkicu i kapaljku vode.

Voda u njenoj pokrajini nije mogla da se traći na mastilo. Osećala je krivicu što je koristi, ali otac ju je naučio da piše crtajući slova na zemlji. Njena četkica je pratila narastanje i opadanje prve pesme i uvidela je da nije teško.

*Nemirno plešem pred svitanje,
Koža mi je hladna. Nikad ne
Videh da me neko gleda i piše.*

*Zbunjeno se klonim jutra
Pitajući se ko gleda, ali moram
Ipak da plešem u snegu, uz osmeh.*

Kad je završila, proturila je pesmu ispod vrata i glasnik ju je odneo.

Isprva nije bilo odgovora. Unora je rešila da ne misli o tome, ali žudnja, jednom probuđena, nije se dala potisnuti – žudela je da je neko vidi. Strpljenje joj je nagrađeno drugom pesmom, veče pred Dan Besanih. Unora ju je prinela usnama.

Sneg je pao na grad. Stizale su nove pesme, često praćene darovima: fine četkice, zlatan česalj ukrašen sedefom, mirišljavo drvo za mangal. Kad su dve sluškinje prošle kraj njene sobe, smešeći se njenoj zloj sreći, Unora im je uzvratila osmehom bez gorčine jer je znala da je njena soba popločana ljubavlju.

Kad joj je došao, pozvala ga je da uđe. Sudeći po odeći, mogao je biti ma ko. Povala ga je kroz sobu, do mesta gde je mesečina obasjavala pod. Njegove vitke šake, nenaružene radom, brzo su joj odvezale pojas. Kad je osetio njenu večnu jezu, pokušao je da joj ugrije prste svojim dahom. Nasmešila se, i nasmešio se i on.

To je bio prvi put od mnogo njih. Sedmicama joj je dolazio noću, pišući joj stihove po koži. Pokazala mu je kako da predvidi vreme. On joj je čitao priče i putopise, a uljana lampa je treperila između njih. Naučila ga je kako da šije i tka, pevala mu je pesme za uz rad iz svog sela. Živeli su u senci uz svetlost vatre, nikad ne videvši jedno drugo u potpunosti.

Tajio je svoje ime. Ona ga je zvala Princ Plesa, a on je nju zvao Snežna Devica. Šaputao joj je da to mora biti san, jer samo u snovima može postojati tolika radost.

Imao je pravo. U priči se Princ Plesa rastopio za godinu dana, ostavivši Snežnu Devicu samu.

Jutro pre poslednjeg dana zime sluga je doneo Unori hranu. Prinela je usnama činiju vrele čorbe i trgla se pre nego što ju je okusila. U pari je osetila miris crnog krila, lista koji raste u njenoj pokrajini. Okusila ga je već ranije, svojom voljom.

On sprečava dete da se usadi u matericu ili čisti matericu ako je već tamo.

Unora se uhvatila za stomak. U poslednje vreme je bila umorna i osetljiva i povraćala je nad noćnom posudom. Još neko je primetio i pogodio istinu pre nego što se ona sama dosetila.

Postoji samo jedan muškarac čije bi dete ugrozilo poredak stvari. Sad kad je shvatila to, on je bio van dvora. Bilo je prekasno da ga zamoli da joj pomiluje oca. Bilo je prekasno za bilo šta. Mogla je samo da zaštiti svoje dete – dete za koje je odlučila, u tom gorko-slatkom trenutku, da će ga zadržati.

Tiho je prosula čorbu u vrt i nasmešila se slugi koji je došao po činiju.

Te noći Unora od Afa napustila je dvor. Krenula je ka svetoj planini, noseći sa sobom samo zlatni češalj i svoju tajnu. Da ju je neko video, pomislio bi da je vodeni duh koji oplakuje nešto izgubljeno.